

La tardor s'escalfarà políticament i socialment amb un altre 11 de setembre de mobilitzacions, la posterior aprovació de la llei de consultes i la convocatòria de la consulta sobre la independència per al 9 de novembre. Si el temps ho permet i l'autoritat no ho impedeix, fet, aquest últim, més que probable. Però abans de la Diada, durant l'agost, la societat civil –ANC i Òmnium Cultural, plegats– ja ha anunciat que treballarà en una campanya, “Ara és l'hora”, de captació de voluntaris per “aconseguir que una majoria molt àmplia faci guanyar el sí en la consulta, un resultat imprescindible per començar un país nou que esdevingui un Estat d'Europa”. Paral·lelament, i amb l'objectiu de finançar-la sense cap subvenció, totes dues entitats han iniciat una recollida de donatius voluntaris a través de la web www.araeshora.cat.

Una convocatòria ‘allegro vivace’. El *tempo* de la convocatòria de la consulta està previst, precisament, per evitar que l'autoritat –el Govern espanyol i/o el Tribunal Constitucional– pugui impedir la celebració de la consulta. La llei de consultes, l'esborrany de la qual ja està aprovat en comissió, ha passat ara al Consell de Garanties Estatutàries, per desig dels partits que l'han redactat, CiU, ERC, PSC, ICV-EuiA i la CUP, amb la particularitat que el PSC hi ha dut també la pregunta prevista per al 9N. Els grups a favor de la consulta, tots excepte el PSC, volen que el vist-i-plau del Consell garanteixi la constitucionalitat de la llei mentre que el PSC opina que la pregunta plantejada per al 9N “és més pròpia d'un referèndum” i, per tant, no seria possible dins l'àmbit d'aquesta nova llei.

El calendari previst és que el Consell de Garanties hi dictami a favor a començament de setembre, que la llei es pugui aprovar durant aquell mes al Parlament de Catalunya i que el president faci oficial la convocatòria de la consulta abans que es presenti un recurs d'inconstitucionalitat al Tribunal Constitucional (TC). Això no vol dir que el TC no pugui deixar en suspens la llei un cop feta la convocatòria, però també farà evident –fins i tot, a ulls de

L'urna del 9N i la presentació de la campanya d'Òmnium i l'ANC per captar voluntaris i finançament i eixamplar el Sí/Sí.

la comunitat internacional– que s'està prohibint una consulta ja convocada per vies legals i democràtiques. Això és cabdal per a l'estratègia seguida pel Govern de la Generalitat. Artur Mas ha volgut sempre ser “previsible” per la comunitat internacional. Ha explicat, a tot aquell qui l'ha volgut escoltar, el seu full de ruta i sempre ha estat aquest.

Entre els entrebancs que li poden sortir en aquest camí hi ha les contraofertes que pugui oferir el Govern espanyol, que fins ara ha estat estàtic i rígid en el seu posicionament: en paraules del president del Govern espanyol, Mariano Rajoy, “la consulta és inconstitucional” i “no se celebrarà un referèndum en contra de la sobirania nacional”, “perquè ho diu la Constitució, les lleis, les Corts Generals i perquè és el poble espanyol qui ha de decidir el que ha de ser Espanya”.

Per tant, no és probable que, en la trobada de Rajoy i Artur Mas d'aquest 30 de juliol, surti cap alternativa a la consulta. A tot estirar, s'especula que el president espanyol faci una oferta de nou pacte fiscal al president de la Generalitat de Catalunya, una oferta que arribaria gairebé dos anys després de la reunió Rajoy-Mas en què el segon duia una proposta de nou pacte fiscal. En aquell moment, el nou sistema de finançament de Catalunya era el tema estrella del programa electoral de Mas. Després d'aquella trobada frustrada, Artur Mas va convocar eleccions i va demanar el vot per tal de convocar una consulta sobre el futur de Catalunya.

L'adagio' de Rajoy. El president de la Generalitat ha afirmat que demanarà a Rajoy si assumeix la proposta de model de finançament que defensa el PP a

ASSEMBLEA NACIONAL DE CATALUNYA

Catalunya alhora que li demanarà que no impugni les lleis catalanes i tampoc la de consultes populars que s'aprovarà al setembre. També la setmana passada el Cercle d'Economia va demanar al ministre d'Hisenda, Cristóbal Montoro, a qui havia convidat com a conferenciant, prou "valentia política" per "impulsar un nou model de finançament que serveixi per a un millor encaix de Catalunya en Espanya".

Encara que l'oferta de finançament del Govern espanyol s'assemblés molt al concert econòmic del País Basc –allò que Mas demanava el 2012–, ara per ara difícilment seria acceptada per la ciutadania com una alternativa vàlida ja que la situació a Catalunya ha canviat diametralment en dos anys: el segon partit del Parlament ja no és el PSC sinó la independentista ERC; la societat civil s'ha manifestat majoritàriament –i sense embuts– a favor de la independència en la Via Catalana de 2013; la mateixa CiU s'ha fet majoritàriament sobiranista i, sobretot, el debat sobre la independència no ha "trencat la convivència", com vaticinaven alguns profetes de mals averanys. Simplement, l'espai polític dels ambigus, com el PSC, s'ha ensorrat i el dels unionistes confessos, PP i Ciutadans, s'ha reorganitzat sense avançar ni un pam.

En qualsevol cas, el posicionament a favor del dret a decidir és tan majoritari que diversos líders de CiU –el conseller de Presidència, Francesc Homs, o el secretari d'organització de CDC, Josep Rull– han advertit, en els últims mesos, que qualsevol oferta del Govern espanyol s'haurà de sotmetre a votació –és a dir, a consulta popular–, al costat d'altres opcions, com la independència.

A més a més, una oferta en ferm de Rajoy ara, a poc més d'un mes de la celebració de la Diada, podria convertir el proper 11 de setembre en una reacció popular de resposta que tampoc no deixaria gaire marge de negociació al President Mas. És previsible, doncs, que si hi ha una veritable contraoferta del Govern de Rajoy arribi després de la Diada: a última hora i amb caràcter urgent, per intentar aturar la convocatòria imminent de la consulta; un cop d'efecte que seria encara més sorprenent venint d'un govern que s'ha mostrat immobilista a l'hora d'encarar la qüestió catalana.

El cens electoral, 'presto'. La Llei de Consultes Populars no Referendàries i Participació Ciutadana s'aprovarà al setembre i hauria de permetre la celebració del 9N. Sobretot perquè

busca conscientment prou diferències amb els referèndums perquè no sigui impugnada per aquest motiu davant del TC. En la consulta podran votar “les persones majors de 16 anys que tinguin la condició política de catalans”, tot i que s’hauran de registrar prèviament si viuen a l’estranger (al Registre de Catalans i Catalanes a l’Exterior) o si són ciutadans d’un altre Estat, tant si és de la UE com si no (en aquest cas al Registre de Població de Catalunya acreditant que estan empadronats des de fa més d’un any).

La llei de consultes sembla que resol el problema del cens electoral, una qüestió més important que no sembla. Per diferenciar-se d’un referèndum –i, en conseqüència, no ser prohibit fulminantment pel Tribunal Constitucional–, la consulta ha de fer servir un cens que no coincideixi amb el que es fa servir a les eleccions convencionals (tant esta-

tals com autonòmiques, locals o europees). El Govern català va parlar primer d’utilitzar la targeta sanitària i, després, de demanar el padró municipal a tots els ajuntaments, encara que no tots estaven disposats a cedir-lo. Aquesta última opció potser era fruit de la ignorància o una tàctica de distracció perquè ara la llei de consultes proposa utilitzar el Registre de Població de Catalunya, que té en el seu poder l’Idescat (Institut d’Estadística de Catalunya), i que, precisament, és un registre administratiu creat fa anys on ja figuren les dades actualitzades dels veïns inscrits en padrons municipals de Catalunya. Tal com diu la llei: “El Registre de Participació en consultes populars no referendàries és integrat per les dades del Registre de Població de Catalunya i per les del Registre de Catalans i Catalanes a l’Exterior, ambdós en llur darrer tancament abans de la data de la convocatòria,

i per les dades d’altres instruments registrals que acreditin la condició de persona legitimada, determinats per les regles específiques de la convocatòria”. El Registre de Catalans a l’Exterior es nodrirà amb els noms d’aquells que demanen prèviament la seva inscripció. Aquest tràmit concret podria obligar a distanciar una mica la convocatòria de la celebració de la consulta: “Un cop convocada la consulta, l’òrgan responsable del Registre de Participació en Consultes Populars no Referendàries ha d’establir un període per tal que els catalans residents a l’estranger i les persones a què fan referència les lletres b i c de l’article 5.1 [els membres de la UE o d’Estats tercers] puguin manifestar llur voluntat de participar en la consulta”.

De tota manera aquest període no pot excedir mai el termini de dos mesos: “La consulta s’ha de fer en un termini d’entre trenta i seixanta dies naturals a

A l’esquerra, la visita d’Artur Mas al Quebec el 2003. Mas, aleshores conseller en cap de la Generalitat amb el primer ministre del Quebec,

comptar de l'endemà de la publicació del decret de convocatòria". Això implica també que la convocatòria no pot ser posterior al 9 d'octubre –tenint en compte que la data prevista és el 9 de novembre.

La campanya electoral. A la campanya electoral prèvia al 9N, la Generalitat haurà de ser molt curosa perquè l'Estat no prohibeixi qualsevol acció institucional. La doctrina de la Junta Electoral Central, en aquests casos, és que no es facin campanyes de promoció de la participació –com a les eleccions a la UE. En canvi, obren una escletxa quan diferencien entre “campanya institucional” i “campanya informativa”, segons l'informe del CATN: “En primer lloc, cal valorar positivament la distinció entre campanya institucional i campanya informativa i, per tant, l'admissibilitat que totes les institucions,

amb independència que siguin o no convocants del referèndum, puguin informar els ciutadans sobre l'objecte de la consulta. En segon lloc, és evident que no sempre serà fàcil el compliment del requisit d'informar objectivament sense induir d'alguna manera el sentit del vot dels electors. En tercer lloc, pot ser oportú posar en relleu que el criteri de la Junta Electoral Central en aquest punt és més estricte que el del Codi de Bona Conducta en matèria referendària aprovat l'any 2007 per la Comissió de Venècia del Consell d'Europa (apartat I.3.1 i nota explicativa, apartat I.13). En aquest document es pot llegir que “contràriament al cas de les eleccions, no s'imposa prohibir completament la intervenció de les autoritats a favor o en contra d'un projecte sotmès a referèndum (...), per bé que les autoritats (nacionals, regionals i locals) no han d'influir en el resultat de l'escrutini

mitjançant una propaganda excessiva i unilateral (...) i que (...) és legítim que els diferents òrgans de l'Estat exposin en el debat el seu punt de vista favorable o contrari al text sotmès al vot. En definitiva, el Consell d'Europa admet que els poders públics prenguin partit en la campanya informativa d'un referèndum sense abusar de la seva posició i amb el compromís de garantir que els electors rebin al mateix temps una informació de la resta de punts de vista”. L'informe conclou que “es pot afirmar que els poders públics de Catalunya poden desplegar una campanya informativa sobre l'objecte del referèndum amb objectivitat i neutralitat i tractant d'evitar judicis de valor”.

Les lleis espanyoles deixen a les mans dels partits polítics els actes del període de campanya electoral previ a un referèndum. Però la llei de consultes obre aquí una porta a la participació d'entitats de la societat civil en fòrums i audiències públiques. La definició dels fòrums de participació és a l'article 53: “Els fòrums de participació s'organitzen com a espais de deliberació, anàlisi, proposta i avaluació de les iniciatives i de les polítiques públiques. Els fòrums de participació poden tenir caràcter temporal o permanent”. Estan “integrats per un conjunt de ciutadans i de representants d'entitats cíviques seleccionats per l'administració com a mostra representativa d'un sector o col·lectiu directament concernit per la iniciativa o política pública” i “també poden incloure experts en la matèria independents”. Entre les seves finalitats hi ha “deliberar sobre la idoneïtat d'una iniciativa pública que es vol posar en pràctica i preveure els efectes sobre el sector al qual va dirigida; fer el seguiment de les polítiques públiques i proposar mesures per millorar-les, especialment pel que fa a la prestació de serveis; analitzar i avaluar els resultats de les polítiques públiques”. Per a l'efectivitat del que estableix aquest article, “la Generalitat i els ens locals han de crear i regular un registre de participació en el qual es poden inscriure voluntàriament les persones, les entitats i les organitzacions cíviques representatives que ho desitgin, per formar part dels fòrums i ésser-ne part activa”.

Bernard Landry. A la dreta, el ministre d'Hisenda, Cristóbal Montoro, la setmana passada al Cercle d'Economia. Anton Costas li va demanar “valentia” per fer un nou model de finançament.

Una consulta no vinculant. La consulta del 9N no serà vinculant, perquè les consultes, segons la llei que s'aprovarà, no ho són. Però tampoc no han estat vinculants la majoria de referèndums celebrats a l'Estat, com el de l'OTAN. Segons l'informe del Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN), "La consulta sobre el futur polític de Catalunya" ja ho aclaria: "La victòria del 'sí' en una consulta amb una pregunta directa sobre la independència de Catalunya, malgrat que els referèndums i les consultes són jurídicament consultius, genera no solament conseqüències polítiques innegables, sinó també deures o conseqüències jurídiques en relació amb els poders públics implicats".

Segons aquest informe, el deure de la Generalitat en el cas d'una victòria del "sí" seria el següent: "Pel que fa a la Generalitat, estaria obligada a plantejar a l'Estat el projecte de secessió. Ho podria fer presentant una iniciativa de reforma constitucional o bé plantejant una negociació directa amb l'Estat al marge del procediment de reforma constitucional. La primera alternativa té l'avantatge polític i jurídic propi del respecte escrupolós a la legalitat vigent; té l'inconvenient que l'Estat pot bloquejar el procés, fet que obligaria a acudir a solucions polítiques, inclosa la mediació internacional, i donaria pas a la possibilitat d'emprar vies alternatives, com la DUI [Declaració Unilateral d'Independència]. Si la Generalitat estima que la via de la reforma constitucional no és adequada i que en realitat s'està davant d'un procés constituent nou, podria instar la negociació amb l'Estat a través d'un procés de nou format. Tanmateix, es planteja també en aquest cas si la formalització del resultat d'aquest procés s'ha de fer o es pot fer per la via legal existent (reforma de la Constitució). En cas d'optar per formalitzar-lo mitjançant una reforma constitucional, el problema rau en el referèndum final, obligatori i vinculant, que s'hauria de celebrar en tot l'àmbit de l'Estat".

També l'Estat espanyol es veuria obligat a respondre a la victòria del "sí": "L'Estat espanyol, per la seva banda, en cas de victòria del 'sí', hauria d'acceptar obrir el procés negocia-

dor. En cas de negativa, o de rebuig inicial o de bloqueig si s'utilitza la via de la reforma constitucional, el problema que es planteja és de naturalesa essencialment política i s'hauria de resoldre a través de mitjans polítics, inclosa la mediació internacional".

L'informe també preveu què passa si guanya el "no" a la independència: "La victòria del 'no' en aquest mateix tipus de consulta no es pot interpretar com una simple opció pel manteniment de l'*statu quo*, que no pot quedar petrificat. Aquest resultat no podria impedir el plantejament de nous projectes de reforma i, fins i tot, després d'un temps raonable, nous projectes de consulta sobre la creació d'un Estat independent".

El procés constituent. El CATN ha estudiat més a fons aquesta fase posterior a una victòria del "sí", en l'informe sobre "El procés constituent". I també la possibilitat que l'Estat impedeixi la celebració de la consulta i se celebrin unes eleccions plebiscitàries on guanyin els partidaris del "sí". Això seria en un escenari de no-col·laboració amb l'Estat, que és allò que, precisament, diferencia el procés català del procés d'Escòcia o el Quebec: "L'escenari de no-col·laboració es pot produir si després de la consulta, amb un resultat favorable a la independència, l'Estat no s'avé a negociar per implementar aquest resultat; o bé si, després d'unes eleccions celebrades en clau plebiscitària, es produeix una declaració solemne del Parlament a favor de la creació d'un Estat independent, i l'Estat no accepta l'ofertament de negociacions realitzat per la Generalitat. Resulta difícil preveure amb fiabilitat el desenvolupament i la resolució d'una crisi d'aquesta naturalesa, però sí que es poden fer algunes observacions de caràcter general".

L'informe del CATN desenvolupa les resolucions que l'Estat podria prendre en un cas així: "D'una banda, en un escenari de no-col·laboració, l'actitud de l'Estat pot tenir graus d'intensitat diversos: des d'una posició no bel·ligerant respecte dels actes que es vagin adoptant a Catalunya en aquest procés, fins a una oposició activa i bel·ligerant. En aquest sentit, l'Estat pot recórrer al

JORDI PLAY

L'11 de setembre pròxim (a la imatge la Via Catalana de l'any passat) s'espera una altra

EFE

manifestació multitudinària. Després, l'aprovació de la llei de consultes al Parlament i la probable intervenció del Tribunal Constitucional en contra (a sota).

Tribunal Constitucional per impugnar les actuacions de la Generalitat, que comporta la seva suspensió automàtica provisional. L'Estat, a més, té a la seva disposició l'instrument de l'art. 155 CE, per adoptar mesures que forcin el compliment de les obligacions legals o constitucionals que consideri vulnerades. Alguns sectors han sostingut que entre aquestes mesures podria figurar la intervenció d'algunes institucions i/o serveis de la Generalitat i, fins i tot, la suspensió de l'autonomia. I, en cas d'una reacció extrema, no s'ha d'excloure que l'Estat pugui recórrer, juntament amb altres mesures ja indicades, a la declaració d'alguns dels estats excepcionals que preveu l'art. 116 de la Constitució”.

Algunes d'aquestes decisions, però, enfrontarien l'Estat amb la Unió Europea: “L'Estat no pot adoptar mesures que suposin una limitació, i menys encara una suspensió (llevat que es declarin alguns dels estats excepcionals de l'art. 116 CE) o una supressió, dels drets i llibertats de les persones. Si aquest fos el cas, hi podria fins i tot intervenir la Unió Europea, a través dels mecanismes que preveu l'art. 7 del Tractat de la Unió”. D'altra banda, continua l'informe, “la intervenció estatal forçosa pot presentar problemes molt difícils i complexos en la seva aplicació, que podrien comprometre notablement la seva eficàcia” i “igualmente s'ha de notar que resultaria pràcticament impossible impedir que la voluntat popular se segueixi manifestant, fins i tot en cas de suspensió de l'autonomia”.

L'opció que li quedaria a la Generalitat és buscar la mediació internacional. “La Generalitat, una vegada produïda la negativa de l'Estat i la situació de bloqueig polític que se'n deriva, podria intentar forçar la negociació amb l'Estat, acudint a actors diversos (en especial, de caràcter internacional, però també de la societat civil). El suport de la societat civil mobilitzada podria constituir igualment un factor decisiu per a aquest objectiu”, afegeix l'informe.

Si tampoc s'aconseguís la negociació amb l'Estat, tot i la pressió internacional i social, només quedaria la solució de “proclamar unilateralment la independència”.